

Kulju ei ole kirosana

TEKSTI Lauri Höyssä
KUVA Tomi Edwards

Yksikään sotilas ei taistele ilman, että sotilaskuljettaja toimittaa hänelle täydennyksiä. Siksi kuljettajat ovat avainasemassa maanpuolustuksessa. Niinialossa kuljettajat ovat maastoajoharjoituksessa osana koulutusta tehtäväänsä.

Sotilaskuljettajat, eli tavallisemmin ja hie-
man ivallisesti kuljut,
ovat usein muiden varusmies-
ten vitsien kohteena. He kui-
tenkin suorittavat miehistös-
sä harvinaisen vuoden palve-
lusajan, sillä ilman jatkuvaa
kuljettajien työpanosta varus-
kuntien arki ei suju.

Toimittajien vihreä Toyota Hilux kurvaa yhtä vihreän Volkswagen Transporterin perässä ruskan ympäröimälle hiekkakentälle. Paikalle ilmestyy pakkastakkiin pukeutuneita varusmiehiä ja Transportterin perästä puretaan maastoruoka linjastoksi.

Hernekeittoa nauttivat varusmiehet ovat sotilaskuljettajia, jotka ovat olleet koko viikon kenttäkoulutusharjoituksessa. Kenttäkoulutusharjoitus on osa heidän ammattipätevyyskoulutustaan, jonka jokainen C- ja CE- kuljettaja käy.

Jälkiruokapullallansa herkutellessa yksi varusmiehistä avaa koulutuksen sisältöä. Harjoitus kestää viikon. Maanantai kului valmistellessa. Tiistaista torstaihin joukkue on jaettu kolmeen ryhmään,

joista jokainen suorittaa omaa koulutustaan. Tänä on niistä viimeisen vuoro.

Pitoo kitkaketjuista

Mikään ei piristä sotilasta samalla tavalla kuin ruokaa tuovan auton saapuminen. Voidakseen toteuttaa nämä kuljetukset sotilaskuljettajien on valmisteltava autot sitä varten.

Metsäaukealla on kerääntynyt kuorma-autojen kirjo. Paikalla on kaikkien harjoitukseen osallistuvien mallien edustaja.

Joidenkin autojen vieressä kyykkii varusmiehiä ketjujen kanssa. Kitkaketjut antavat renkaille lisää pitoa maastossa ja suojaavat renkaita.

– Tulin tähän auttamaan näitä, kun saatiin omaan autoon ketjut alle, muille neuvoja antanut varusmies sanoo paikalle kävelevälle kouluttajalle.

Kaksi renkaan luona hää-
räävää varusmiestä kiskoo ketjuja aikeenaan kiristää ne mahdollisimman tiukalle ennen niiden lukitsemista paikoilleen kahdesta kolkasta muodostuvalla lukolla.

– Niitä kutsutaan joutsenenkauloiksi, kun ne näyttävät tuolla tavalla joutsenilta. Kun ne kiinnitetään oikein päin lintu ui eteenpäin renkaan pyöriessä ja estää mahdollisen lukituksen aukeamisen, asentamista valvomaan

tullut ylivääpeli valistaa.

Paikalle saapuu toinen kouluttaja.

– Tuolla olisi nyt viimeistä kertaa tällä viikolla auto ojassa, hän huikkaa auton ikkunasta.

Nostoapua toiselta autolta

Kuljettajille eivät riitä pelkät siviiliin kuorma-autonkuljettajan taidot. Pystyäkseen toimimaan kriisiaikana heidän on opittava enemmän. Tähän ylimääräiseen opetukseen kuuluu onnettomuustilaisuuksissa toimiminen.

Ojassa todellakin oli auto. Masina tunnettu Sisu SA-150 on ajettu mutaiseen ojaan niin syvälle, että toista eturengasta ei edes näe.

Ylikersantti alkaa tarkistaa vinssausvälineistöä. Vaijeri on vedetty vastapainosta vins-
sin läpi Masin peräkoukkuun. Vinssi itse on kiinnitetty puuhun vaijerilla. Tämä puu on vielä jouduttu tukemaan vie-
reisiin puihin kuormaliinoilla, ettei siihen kohdistuva valtava paino vaurioita sitä.

Tukipuuta vinssin kiinnittävältä vaijerilta suojaavat kepit eivät ole tarpeeksi kestäviä ylikersantin standardeille. Myöskään vastapaino ei ole tarpeeksi painava.

Ei vastapaino myöskään kovin kevyt ole. Vastapainona toimii toinen Sisun auto. Yli 15 tonnia painava E11T, joka tun-

**Tuolla olisi nyt viimeistä kertaa
tällä viikolla auto ojassa.**

Kuljettajien kouluttaja

» Tällä kertaa auto ei ole ojassa sotilaskuljettajan virheen vuoksi.

netaan tuttavallisemmin Eemelinä. Ajattaja ohjaa auton puun eteen, johon se köydetään liikkumisen estämiseksi.

Parin partion verran kuljettajia nappaa autosta työkaluja matkaan ja siirtyy korpeen etsimään tuoreempaa puuta suojaamaan tukipuun runkoa vinssin ketjulta.

Kaikkien pitää siirtyä varoetäisyyden päähän. Valmistelut ovat valmiit ja varusmiehet paikoillaan. Yksi kuljettaja molemmissa autoissa, vinssauksen johtaja katsojien kanssa etäällä ja yksi ajattaja ohjaamassa nostettavaa autoa sommittelemaan itsensä tielle.

Vinssauksen johtaja pyörit-

tää yksittäistä sormea päänsä päällä ja varusmiehet alkavat nostaa rautaa.

Eemelin alkaessa kelaamaan vaijeria sisäänsä tonneittain rautaa alkaakin hitaasti nousta. Kaikki näyttää sujuvan hienosti. Ainakin parin sekunnin ajan.

Kaikki varusmiehet sätkähtävät äkkinäistä liikettä ja äänestä napsausta, joka kuuluu yhtäkkiä takaisin ojaan putoavalta Masilta. Hätkähdys muuttuu äkkiä hämmennykseksi, kun katseet kääntyvät toisiinsa kysyen äänettömästi "mitä tapahtui?".

– Liina vaan katkesi, tapahtumat tieltä nähnyt ajattaja huutaa.

Vaijerin peräkoukkuun

kiinnittänyt liina löytyykin maasta riekaleina. Myös vaijerin pää on singahtanut kymmenen metrin päähän, mitä varusmiehet kerääntyvät ihmettelemään.

– Ja nyt katkesi vain liina. Jos vaijeri katkeaa, niin olette tyytyväisiä, että seisotte tuolla viidenkymmenen metrin päässä, kouluttaja sanoo hienman huvittuneena varusmiesten hämmästyksestä.

Vika on helppo korjata ja pian päästäänkin toisen yrityksen pariin. Tällä kertaa kuorma-auto jatkaa nousuaan tielle ja ohjaa itsensä siihen ajovalmiiseen asentoon. Johtaja pyörittää sormea lantionsa vieressä ja vinssaus on ohi.

Ja vetoapua myös

Sotilaskuljettajat ovat yksi kaikkein yhteistyökeskeisimmistä koulutushaaroista. Heidän koko olemassaolonsa perustuu muiden toiminnan mahdollistamiseksi. Muiden tukemisen lisäksi heidän on osattava tukea toisiaan. Siksi onnettomuustilaisuusharjoitteluun kuuluu myös hinaamisen harjoittelua.

Kouluttaja saapuu Hiluxilaan vinssauspaikan läheiselle ajouralle, jonka ympäristössä on Masien ja Eemeliin lisäksi paikalla on myös kolmatta puolustusvoimien käyttämää kuorma-autoa Mercedes-Benzin Zetrosta.

Kertaus hinausohjeista alkaa ja läpi käydään eri hinausmenetelmien erot ja tarvittavat valmistelut käydään läpi. Puomin käyttäminen on käyty läpi ja vaijeriin ollaan juuri siirtymässä, kun metsäaukean toiselta puolelta alkaa kuulua moottorien ääntä.

Aluksi kumpareen takaa näkyy vain lavojen katot ja korkealle sijoitetut sivupeilit. Pian ajouraa pitkin kuitenkin saapuu saattue erimallisia kuorma-autoja. Letkassa on aiemmin nähtyjen mallien lisäksi myös Mercedes-Benzin Atego ja Sisun A2045.

Kyseessä on toinen kolmesta maastoajoharjoituksen rastista. Tällä rastilla harjoitellaan

**Kyllä täällä on
aina aika rento
meininki.**

Sotilaskuljettaja

toimitusten tekemistä, kun teitä ei voida kriisitilanteissa käyttää. Sotilaskuljettajan on osattava liikkua kuljetuksineen metsässäkin, sillä joukkojen toimintakyvyn ylläpitämiseksi täydennysten on saavuttava kaikissa olosuhteissa.

Yhtäkkiä letkan etupää pysähtyy ja perässä seuraavat seuraavat esimerkkiä pian perässä. Joidenkin autojen ikkunat laskevat ja sisältä ilmestyy käsiä, jotka alkavat viittomaan takana olijoita kasvattamaan väliä omaan autoon.

Kun välit on korjattu, letka lähtee taas liikkeelle ja katoaa seuraavan kumpareen taakse.

Sillä aikaa hinausrastilla on

jo asennettu puomi kahden auton väliin ja varusmiehet ovat siirtyneet kiinnittämään vaijereita kahden muun parin väliin. Lopulta ohjaamoiden ovet paukkuvat ja hinaajat ja hinattavat lähtevät maastorajourille maastoajorastilaiten seuraksi.

Varmuutta ajokokemuksesta

Varusmies tietää usein liiankin hyvin, että sotilas kulkee normaalisti teiden sijaan metsässä. Tämä koskee osittain myös sotilaskuljettajia. Maastokuorma-autot on tehty vaativia off-road tilanteita varten, ja juuri niitä varusmieskuljettajat pääsevät harjoittelemaan.

– Pakita hieman ja sitten uudestaan, maastoajoa kouluttava ylivääpeli päättää ohjeistuksensa hiekkakuopalla.

Kuopasta ylös yrittävä Sisu Az045 oli yrittänyt ylös kuopasta ajaen vaihteet automaattilla ja jäänyt puoleen väliin. Nyt auto on vaihdettu manuaalivaihteiselle

eikä enää pääse, yliluutnantti tuhahtaa.

Ihan kuin vain todistaakseen kouluttajan olevan väärässä Sisu lähtee kolmannen yritykseen ja tällä kertaa pääsee nousemaan mäen juuri ja juuri.

Hiekkakuopasta ylös päästyään kuljettajat hyppäävät ulos autoistaan ja siir-

Sitä nousee nyt ajamaan eräs 3. jääkäri-komppanian kuljettaja.

Ohjaamossa soi jo valmiiksi radio ja kuljettaja ottaa mukavan ajoasennon.

– Täällä on aina aika rento meininki, hän selittää.

Letka lähtee liikkeelle rauhallisesti ja siir-

Kuljettajan toimi on sellaista, että hän purkaa joukkonsa materiaalin kuljetuksesta ja tulee huoltamaan ajoneuvonsa.

Vääpeli

ajolle, mikä mahdollistaa kiperässä tilanteessa vaihteiden vaihtamisen optimaalisemmin.

Auto kiipeää rinnettä ylös paremman näköisesti ja saakin etummaisen akselin sa jo lähes mäen yläpäähän. Siihen matka tosin jääkin ja auto valuu takaisin alas.

– Nyt se on kaivanut tuohon kuopat

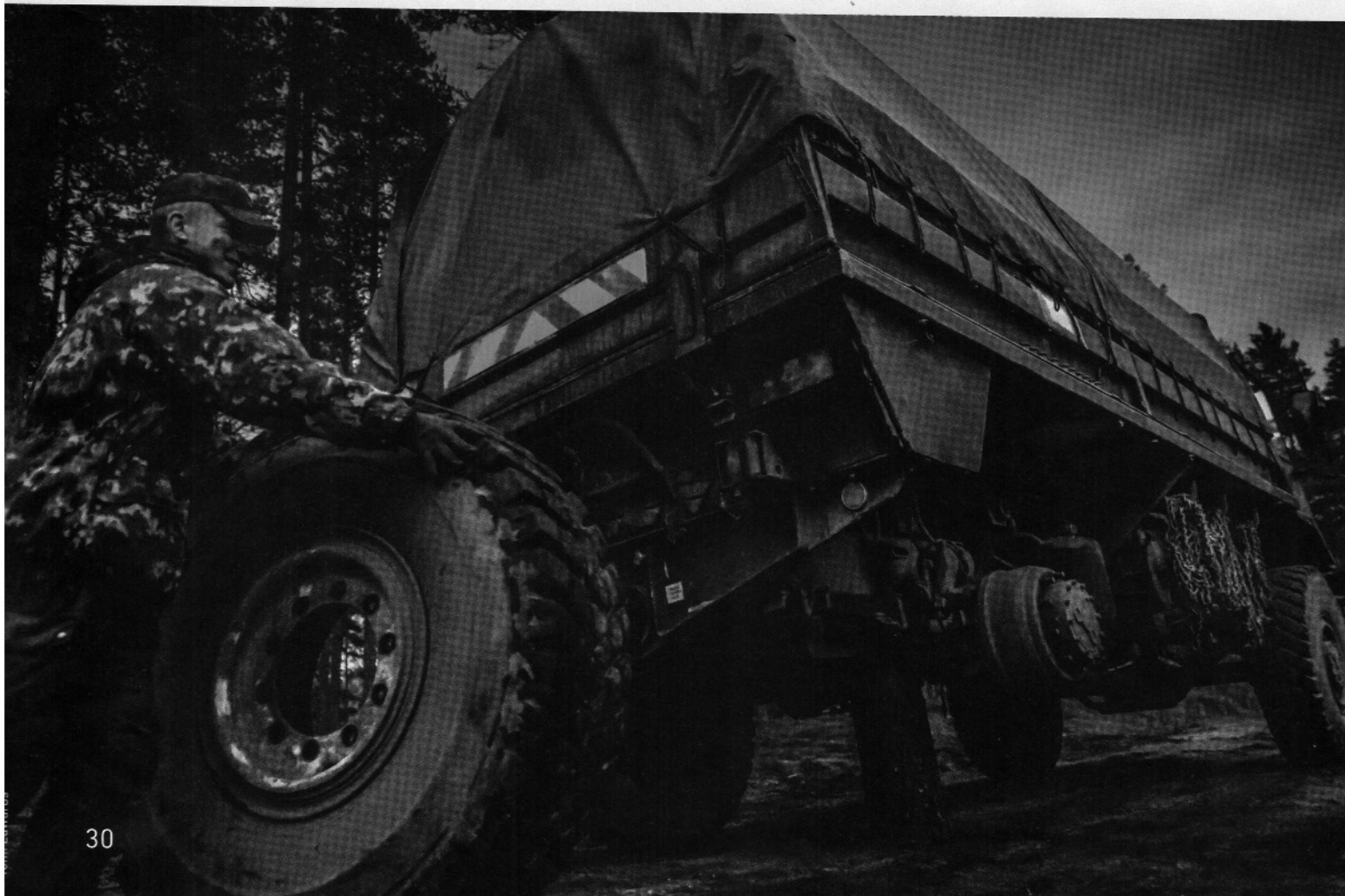
tyvät letkassa seuraavan puikkoihin. Heidän on opittava myös ajamaan kaikkia Puolustusvoimien käyttämistä kuorma-autoista.

Vaikeimpana ajettavana autoista pidetään ”nenämersuna” tunnettua Mercedes-Benzin Zetrosta, sillä se on ainoa, jossa etupuskuri ei ole heti tuulilasin alla.

tyy saman tien puiden lomassa kaartelevalle ajouralle. Keskittyneesti kuljettaja arvioi kääntösäteitä ja keulan etäisyyttä puista seuratessaan edessään ajavaa autoa.

Samalla hän kertoo eilisestä moottorimarssista. Moottorimarssi on kolmas ja viimeinen rasti, jonka kaikki kuljettajat suorittavat.

» Kuorma-auton paino lepää tukevasti pöllyn päällä.

Marssilla letkan ensimmäisessä autossa on kuljettajan lisäksi kartanlukija, joka ohjaa oko saattuetta. Myös suunnistaminen on tärkeä taito solaskuljettajalle, sillä sota-aikana navigaattori ei välttämättä ole vaihtoehto.

Suunnistaminen oli kuitenkin sujunut pääasiassa kaisilta hyvin. Paitsi kun kerran ajettiin kymmenen kilometriä väärään suuntaan.

– Niin ja sitten toisella kerralla ajettiin vahingossa jonkun pihaan ja kaikki meistä joutuivat pakittamaan noin kilometrin matkan, kuljettaja muistelee.

Tarinankerronta keskeytyy, kun auto ajaa ojan yli ja ohjaamossa pitää varoa, ettei löydy päätään kattoon.

Huoltovälineet luonnosta

Kuljettajan toimi on ajoittain hyvinkin itsenäistä. Suorit-

taessaan itsenäistä ajotehtävää lastin saapuminen on kuljettajan vastuulla. Mikäli ajon aikana ilmenee ongelmia, on kuljettajan osattava ratkaista se lähtökohtaisesti itse.

Maassa on pölkkyy. Pölkyssä on lovi. Tämän enempää ei tarvita auton ilmaan nostamiseksi ilman tunkkia.

Varusmiehen käsi vatkaa ja vararenkaan luukku aukeaa hitaasti. Sen laskeuduttua toinen ottaa koukun siitä irti ja kiinnittää sen itse renkaaseen. Vatkaus vaihtaa suuntaa ja vinssia käytävän sotilaan ilme vaihtuu 150 kilon painon alkaessa raahautua ulos auton syövereistä.

Vararenkaan tippuessa maahan sitä ei kuitenkaan siirretä toisen paikalle, vaan neljä varusmiestä kerääntyy sen ympärille aikeenaan nostaa se takaisin. Vararengasta ei käytetä harjoittelussa, sillä sen eri kuviointi saattaisi vaikuttaa ajo-

turvallisuuteen.

Pölkkyy asetellaan auton alle vinoon niin, että siinä oleva lovi on taka-akselin alla. Toimenpiteen loppu on yksinkertainen. Vaihdekeppi siirtyy pakille ja ajattajan luvasta kaasupoljin painuu hieman alemmas. Auton toinen takarengas on muutamassa sekunnissa ilmassa.

Varusmiehet kerääntyvät renkaan ympärille ja alkavat rutiniinomaisesti irrottamaan sitä.

Ylläpitoa tukikohdassa

Kuljettajan työ ei tapahdu ai-noastaan ratin takana, vaan keskeinen osa heidän tehtäviään on autojen kunnon ylläpitäminen ja valmistelu seuraavia ajotehtäviä varten.

Perjantaiamu ei ole vielä valjennut, kun varusmiehet avaavat letkujen hanat ja alkavat suihkuttaa autojaan.

– Kuljettajan toimi on sel-

laista, että hän purkaa joukkonsa materiaalin kuljetuksesta ja tulee huoltamaan ajoneuvonsa, harjoituksessa mukana ollut vääpeli kertoo.

Ulkona tehtävältä raakapesulta on siirtynyt ensimmäinen auto jo pesuhalliin ja sen kuljettaja käynnistää painepesurin.

– Tästä näkee miten käy, kun edellinen ei ole käynyt raakapesemässä, vääpeli selittää osoittaessaan viemärin kantta ympäröivää hiekkakasaa.

Hallin ulkopuolella olevaan toiseen autoon kulkee imurin letku ja etupuskurille on kiivennyt varusmies putsamaan ikkunoita.

– Tarkka siivoaminen parantaa seuraavan tehtävän ajoturvallisuutta ja -mukavuutta, vääpeli toteaa.

Lopulta auto pääsee lähtemään siivouspaikalta kohti hiekkakenttää. Sinne pysähdettyään sen ajomääräys on tullut täyteen. ■

» Kuljettajan päivät voivat venyä pitkiksi kalustosta huolehtiessa.

